

Mit gondolnak a fiatalok a szakszervezetről? Mik a munka világában a legnagyobb problémáik? Kiben bíznak jobban? – Kutatás a 18-35 év közötti korosztály körében

Fiatalok és a munka világa

Kutatási eredmények

Policy Agenda

A Szakszervezeti Ifjúsági Szövetség felkérésére a Policy Agenda reprezentatív közvélemény-kutatást készített a 18-35 év közötti korosztályban. A cél az volt, hogy minél részletesebb képet kapjunk a pályájuk elején álló fiatalok szakszervezetekkel, munkavállalással kapcsolatos véleményéről.

Ez az összefoglaló a számok elsődleges értelmezését tartalmazza.

Módszertani leírás

A kutatás 1000 fős mintán került elkészítésre. Az adatfelvétel mobiltelefonos applikáció segítségével történt meg. A Pulzus nevű applikáció több tízezer felhasználó által került letöltésre. Az ezen megjelenő kérdésekre naponta válaszolnak a kitöltők. A Pulzus segítségével felvett adatokból véletlenszerűen kiválasztottunk 1000 válaszolót, és őket kor, nem, és iskola végzettség alapján súlyoztuk. Így vált reprezentatívvá a kutatás, hiszen az adatfelvételi mintában szereplőket megfeleltettük az alapsokaságban lévőekkel.

Szakszervezetek

A kutatás fő kiindulópontja az volt, hogy mekkora a szakszervezetek „elérése”, potenciális növekedési lehetősége az érintett korosztályban. Kiindulópontunk a KSH 2015. évi kiegészítő adatfelvétele volt, amely az általunk vizsgált korosztályból kb. 642 esetszám alapján került felvételre.

A KSH kutatása alapján a 15-34 éves korosztálynak 12% mondta azt, hogy olyan munkahelyen dolgozik, ahol tudja, hogy van szakszervezet. Ez a fiatal dolgozói populációból (1.111.092 ember) 131 ezer embert jelentett. Ők lehetnek ezek alapján a szakszervezeti szerveződés jelen munkahelyi szervezettségi szintjének a plafonja.

Ezzel szemben 60 ezer ember tartotta magát tagnak, amely a teljes fiatal dolgozói populációnak az 5,4%-a. A helyzet arányokat nézve jobb, ha azokat a munkahelyeket nézzük, ahol van szakszervezet, ott dolgozóknak a 46% vallotta magát szakszervezeti tagnak.

A mostani adatfelvétel során megkérdeztük, hogy szakszervezeti tagnak tartja-e magát. A teljes populációnak (18-35 év közötti) 5%-a mondta, hogy szakszervezeti tag. Ebben azok is benne vannak, akik nem dolgoznak.

1. táblázat: Melyik állítás igaz? (%)

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Szakszervezeti tag vagyok	5	6	3
Nem vagyok szakszervezeti tag, de van szakszervezet a munkahelyemen	12	15	5
Nem vagyok szakszervezet tag, és tudomásom szerint nincs is szakszervezet a munkahelyemen	47	56	29
Nem dolgozom	33	22	55
Nem tudom	4	1	9

Amennyiben csak azokat nézzük, akik dolgoznak, akkor az általunk készített mérés szerint a 18-35 éves korosztály 7%-a tartja magát szakszervezeti tagnak. Ez valamivel jobb adat, mint a KSH 2015. évi adatfelvétele, de hibahatárhoz közeli a növekedés.

2. táblázat: Melyik állítás igaz? – csak a dolgozók körében (%)

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Szakszervezeti tag vagyok	7	7	5
Nem vagyok szakszervezeti tag, de van szakszervezet a munkahelyemen	18	20	12
Nem vagyok szakszervezet tag, és tudomásom szerint nincs is szakszervezet a munkahelyemen	70	72	64
Nem tudom	5	1	18

Ami feltűnő, hogy a Z generáció dolgozó tagjai milyen jelentős mértékben nincsenek tisztában azzal, hogy egyáltalán van-e szakszervezet a munkahelyükön, vagy annak tagjai-e.

Összehasonlítva a 2015. évi KSH adatokkal ott 83% mondta azt a vizsgált populáció tagjai közül, hogy nincsen munkahelyükön szakszervezet. Ehhez képest a mostani mérés szignifikánsabban alacsonyabb arányt mutat.

A kutatás során vizsgáltunk olyan állításokat, amelyek a fiatal szakszervezeti vezetők munkája során már többször felmerült negatív, vagy pozitív élel. Az egyik ilyen a szakszervezeti mozgalom avíttóságára vonatkozó állítás volt.

3. táblázat: Egyetértesz-e azzal, hogy „A szakszervezet a szocializmusból itt maradt őskövület...” – (%)

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Egyáltalán nem értek egyet	12	15	7
Inkább nem értek egyet	19	18	20
Inkább egyetértek	26	26	26
Teljes mértékben egyetértek	5	6	3
Nem tudom	37	34	44

Sajnos a válaszadók relatív többsége (26%) - a válasszal rendelkezők körében – inkább egyetértett ezzel az állítással. Miközben például a Z generációnak semmilyen élménye nem volt az 1990 előtti időszakról, ennek ellenére 29%-uk azt gondolja, hogy a szakszervezet a szocializmus öröksége. Ha csak azoknak a véleményét nézzük a kérdésben, akik állásfoglaltak valamelyik állítás mellett, akkor 50%-50% a két pólus közötti vélemény megoszlás. Azaz ugyanannyian vannak, akik azt gondolják, hogy a szakszervezet valamilyen szocializmusból jövő örökség, mint akik ezt nem fogadják el.

Egy másik állítást is vizsgáltuk, ez pedig arra vonatkozott, hogy milyenek látják a szakszervezetet. Azaz egy érdekérvényesítéssel foglalkozó szervezetnek, vagy közösségnek.

Először azt kérdeztük, hogy a szakszervezet egy jól működő közösség-e, amely képes segíteni az egyéni problémákon.

4. táblázat: Egyetértesz, vagy nem értesz egyet a következő állítással? A szakszervezet valódi közösség, amely képes segíteni az egyéni problémák megoldásában. - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Egyáltalán nem értek egyet	9	11	5
Inkább nem értek egyet	25	27	21
Inkább egyetértek	30	30	32
Teljes mértékben egyetértek	3	3	3
Nem tudom	33	30	40

A válaszadók 1/3-1/3-1/3 arányban oszlottak meg azok között, akik nem tudnak ebben dönteni, vagy egyetértenek ezzel, vagy éppen nem értenek egyet ezzel.

Ennek a kérdéskörnek volt eleme az is, amikor azt kértük, hogy válasszanak két pólus között.

5. táblázat: Egy jól működő szakszervezet... - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Inkább közösség	30	28	33
Inkább érdekvédelem	50	54	41
Nem tudom	20	18	26

A többség érdekvédelemnek tartja, miközben majd egyharmaduk közösségnek. Azok, akik a közösségi létét részesítik előnyben a szakszervezetnek alacsonyabb arányban tagok (3%), míg többségük még nem dolgozik (40%). Akik szerint a szakszervezet érdekvédelem, ott 8%-os a tagság, de csak 23%-uk mondta azt, hogy nem dolgozik.

Munkavállalói jogok

Alapvető kérdés, hogy fontosak-e a munkavállalói jogok a dolgozóknak. Azaz helyes irány-e szervezeti szempontból, ha erre helyezik a hangsúlyt a szakszervezetek.

6. táblázat: Saját megítélésed szerint mennyire ismered a munkavállalókat megillető jogokat? - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Egyáltalán nem ismerem	7	6	10
Inkább nem ismerem	40	43	35
Inkább ismerem	44	45	42
Teljes mértékben ismerem	5	5	5
Nem tudom	4	2	9

A relatív többség (49%) azt mondta, hogy ismeri valamilyen szinten a jogait. Minimális a különbség a két generáció között ebben a tekintetben. (Érdekességképpen megnéztük, hogy hogyan oszlik meg a szakszervezeti tagok körében ez az arány. Itt fontos aláhúzni, hogy az esetszám alacsony, ezért nem szabad mélyreható következtetéseket ebből levonni. 25%-uk mondta csak azt, hogy ismeri a jogait, míg 70% mondta azt, hogy nem ismeri.)

A munkavállalói jogok oktatására szükség lenne az iskolai képzés során is.

7. táblázat: Iskolai tanulmányaid alatt foglalkoztatok a munkavállalói jogok kérdésével, vagy nem? - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Nem / még nem	56	60	47
Igen, de csak minimális mértékben	31	29	37
Igen, jelentős mértékben	9	8	11
Nem tudom/Egyéb	4	3	5

A többség azt mondta, hogy nem, vagy még nem foglalkoztak ezzel. Érdekes, hogy ebben a tekintetben a Z generáció tagjai jóval alacsonyabb számban válaszoltak nemmel a kérdésre, mint az őket eggyel megelőző generációba tartozók.

Fontos látni, hogy milyen alapbeállítódásuk a fiataloknak. Azaz mernek-e hinni a közösség erejében, vagy úgy érzik, hogy saját magunkban lehet csak bízni.

8. táblázat: Képzeld el, hogy a munkahelyeden nem kapod meg a téged megillető jogokat. Ebben az esetben melyik állítás igaz inkább rád? (Ha jelenleg nincs munkahelyed, képzeld el, mit gondolnál, ha lenne!) - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Ha problémám adódik a munkahelyemen, azt nekem kell megoldanom	55	55	55
Ha problémám adódik a munkám során, akkor számíthatok a közösség segítségére	31	30	33
Nem tudom	11	11	9
Nem válaszolok	3	3	3

A többség úgy látja – és ebben a tekintetben nincsen különbség a generációk között -, hogy ha probléma van a munkahelyen, akkor azt neki kell megoldania. Ezt a kérdést megnéztük csak a szakszervezeti tagok körében (itt is fontos aláhúzni, hogy az adatok az alacsony esetszám miatt fenntartásokkal kezelendők) is. Ebben a metszetben megváltozik az összkép, már csak 25% mondja azt, hogy saját magának kell megvédenie jogait, és 60% kiáll a közösségi védelem fontossága mellett.

Amennyiben azokon a munkahelyeken dolgozókat nézzük, ahol van szakszervezet, akkor 46% az egyén vs. 36% a közösség melletti megoszlása. Ez elgondolkodtató abból a szempontból, hogy azok lesznek inkább szakszervezeti tagok, akik alapbeállítódásukban inkább közösségpártiak, vagy tagként változik meg az emberek véleménye.

Ki véd meg?

Fontos kérdés, hogy állam vagy szakszervezet. Ezt annak kapcsán vizsgáltuk, hogy ki melyikben bízik meg probléma esetén. Az államban vetett hitnek nagyon magas az elutasítottsága, hiszen 77% azt mondta, hogy inkább nem, vagy egyáltalán nem bízna meg munkahelyi probléma esetén az állam segítségével.

9. táblázat: Ha arra gondolsz, hogy jelenleg mi a helyzet az országban, akkor munkahelyi problémáid megoldása kapcsán mennyire bízol/bíznál meg az államban? - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Egyáltalán nem bízna meg benne	40	40	39
Inkább nem bízna meg benne	37	39	33
Inkább megbízná meg benne	12	11	15
Teljes mértékben megbízná meg benne	2	2	2
Nem tudom	9	9	11

Ez a szakszervezetek esetében jobb arány. Ott a szakszervezetekben való bizalmatlanság 53%. Igaz, és ez viszont jelentős probléma, hogy sokan nem tudtak erre a kérdésre válaszolni. Azaz mintha nem ismernék, hogy milyen mozgásteret van a szakszervezeteknek.

10. táblázat: Ha arra gondolsz, hogy jelenleg mi a helyzet az országban, akkor munkahelyi problémáid megoldása kapcsán mennyire bízol/bíznál meg a szakszervezetekben? - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Egyáltalán nem bíznék meg benne	25	29	17
Inkább nem bíznék meg benne	28	24	36
Inkább megbíznék benne	23	20	29
Teljes mértékben megbíznék benne	3	3	1
Nem tudom	22	24	17

Amennyiben csak a dolgozó fiatalokat vizsgáljuk, akkor az látszik, hogy 64%-uk nem bíz meg a szakszervezetekben, és csak 23%-uk mondta azt, hogy valamilyen mértékben hisz bennük.

Rendszeresen visszatérő állítás, hogy a magyar ember passzív, nem hajlandó megmozdulni, ha a jogainak a megvédéséről van szó. Ezért kérdeztük meg a fiatalokat, hogy milyen tiltakozási formát választanák, ha kiállnának jogaik mellett. Magas volt azoknak az aránya (32%), akik vagy nem tudták eldönteni a kérdésre adott választ, vagy egyiket sem jelölték meg.

11. táblázat: Ha úgy éreznéd, hogy ki kell állnod jogaid megvédése mellett, akkor melyik tiltakozási formát választanád? Több választ is megjelölhetsz - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
tiltakozó levél	26	20	39
Demonstráción való részvétel	30	30	32
Bejelentett sztrájkban való részvétel	39	40	37
Vadsztrájk	12	11	16
Egyik sem	14	17	11
Nem tudom	18	16	21

Érdekes, hogy a relatív többség (39%) részt venne egy sztrájkban. Még a vadsztrájkban való részvételi hajlandóság is viszonylag magasnak tűnik. Azt fontos hozzátenni, hogy ezek elméleti válaszok, nem biztos, hogy ténylegesen megmozdulnának a fiatalok, főképpen, ha úgy érzik, nem érinti őket a kérdés.

Munkavállalás

Az általunk vizsgált mintában lévők 62%-a mondta azt, hogy dolgozik jelenleg is. 18% még tanul, míg 10% munkanélküli (munkát keres aktívan). A többiek nem keresnek munkát, de nem is tanulnak jelenleg.

Megkérdeztük, hogy mi a legfontosabb a munkakeresés szempontjából. A többségnek a jó fizetés, de meglepő módon nem érte el az 50%-ot, akik ezt választották. Ebben a tekintetben volt különbség a két generáció tagjai között. A Z generációnak kisebb mértékben fontos a fizetés. Ezzel szemben nekik fontosabb az, hogy fontos munkát végezzenek.

12. táblázat: Az alábbiak közül melyik szempont a legfontosabb számodra, amikor munkát keresel? - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Jó fizetés, hogy ne kelljen anyagi gondok miatt aggódni	48	50	43
Biztos munkahely legyen, hogy ne kelljen félni a munkám elvesztésétől	21	22	20
Olyan emberekkel dolgozhassak együtt, akiket szeretek	10	9	11
Fontos munkát végezzek, amelyben megvalósíthatom önmagamot	15	13	18
Nem tudom	3	4	2
Nem válaszolok	3	2	5

Ez persze azt is jelenti, hogy a szakszervezeteknek nem szabad egyedül a bérharcra összpontosítani. Nyitni kell a minőségi munkahelyek kérdésének irányába.

Kíváncsiak voltunk arra, hogy a korosztály egészére nézve mit tartanak a két legnagyobb problémának a munka világa szempontjából. Nem meglepő, hogy az alacsony bérek az első.

13. táblázat: Az alábbiak közül szerinted melyik kettő jelenti a fiatalok számára a legnagyobb problémát a munka világában? Legfeljebb 2 választ jelölhetsz meg. - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Alacsony bérek	69	68	70
Munkavállalói jogok hiánya	8	8	8
Karrier lehetőségek hiánya	21	18	28
Nem a tudás és a szorgalom számít...	37	34	41
Kiszolgáltatottság	28	33	18
nem tudom	3	6	3
nem válaszolok	5	3	3

Ezt követi az a probléma, hogy nem a tudás és a szorgalom számít az előrejutásnál. Ez egyébként sokkal jobban megjelenik a Z generáció problématerképén, mint az Y generációba tartozókénál.

Béregyenlőtlenség

A Magyar Szakszervezeti Szövetség és a Policy Agenda kutatásai megmutatták, hogy milyen jelentős béregyenlőtlenség van az országban. Ezt a kérdést vizsgáltuk a fiatalok körében is.

14. táblázat: 100 dolgozóból a legjobban kereső 5 dolgozó összesen annyit keres munkavállalóként, mint a legrosszabbul kereső 40 dolgozó. Ez a különbség szerinted elfogadható vagy nem elfogadható? - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Elfogadható	13	12	14
Nem elfogadható	76	79	72
Nem tudom	11	9	14

Az abszolút többség szerint elfogadhatatlan, hogy a legjobban kereső 5% annyit visz haza, mint a legrosszabbul kereső 40%. Generációs alapon sincsen különbség jelentős mértékben.

A kutatások azt is megállapították, hogy az egykulcsos adórendszer minimum megőrzi ezt a béregyenlőtlenséget, adókedvezmények miatt pedig még növeli is. A 35 év alattiak 74%-a elutasítja azt az adórendszert, amely arányait tekintve ugyanannyit vesz el a tetejétől, mint az aljától.

15. táblázat: Szerinted igazságos vagy nem igazságos, hogy a legkisebb keresetű munkavállaló és a legmagasabb keresetű munkavállaló ugyanakkora arányban fizet adót? - %

	Összesen	Y generáció	Z generáció
Igazságos	17	14	22
Nem igazságos	74	77	68
Nem tudom	9	9	10

Ebben a kérdésben feltűnő, hogy a Z generáció valamivel megengedőbb, mint az Y generáció, de mindkét korosztály minimum kétharmada rossznak tartja a mostani újraelosztási rendszert.